

АКТУАЛЬНА
У ПАРАМЕЦЕ ПРАГУЧАЛА ШТОГАДОВАЕ
ПАСЛАННЕ ПРЭЗІДЭНТА КРАІНЫ
БЕЛАРУСКАМУ НАРОДУ

ВЕСТКІ З ТАВАРЫСТВА "РАДЗІМА"
КЛОПАТЫ НІНЫ САВІНАВАЙ

2 стар.

УРАЖАННІ
"ШАРШЧЫКІ" — ЛЮДЗІ Ё БЕЛЫМ?

3 стар.

АД ПЕРШАЙ АСОБЫ
ГУТАРКА Яўгена АЕЦКІ СЯ СТАРШЫНЕЙ САЮЗА
ТЭАТРАЛЬНЫХ ДЗЕЧКАЎ Аляксеем ДУДАРАВЫМ

ПОСТАЦІ
ЗЛАТА ПРАГА Вацлава ЖЫДЛІЦКАГА

6-7 стар.

ВЕСТКІ З СУПОЛАК
ЯК БЕЛАСТОЦКІЯ

4 стар.

"ПРЫМАКІ" ЗАЧАРАВАЛІ БЕЛАРУСАЎ ЛАТВІ

7 стар.

ВАНДРОўКА З Яўгенам КАЗЮЛЕМ
ПА ІСЛАЧЫ

5 стар.

"ПРЫКВАДЗЬ, ВЯСНА" — НАВЕЛА Гакіма КАРЫМА
У ПЕРАКААДЗЕ П.КАЛЧЫКА

8 стар.

СПЛУХАЙ СВАЁ

"НА" — ПЯЦЬ ГАДОЎ ВЫТРЫМКІ

8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ё 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

24 красавіка 2003 года, № 17 (2835)

Цана 160 рублёў

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Хроніка жыцця

**ПРЭЗІДЭНТ БЕЛАРУСІ ПАВІНШАВАЎ
ХРЫСЦІЯН, ЯКІЯ АДЗНАЧАЛІ ВЯЛІКДЗЕНЬ
Увiншаванні Аляксандра Лука-
шэнкі гаворыцца:**

"Дарагія суайчыннікі!
Ад усёй душы віншую вас са
святам Вялікадня.

Зноў, як і кожную вясну,
хрысціянскі свет адзначае свет-
лае Хрыстова Уваскрэсенне.

У велікодныя дні хрысціяне з
любоўю звяртаюць свае позіркi
да блізкіх і да ўсіх, хто патра-
буе чалавечага ўдзелу і спачу-
вання, акружаючы іх дабрыйнёй,
міласэрнасцю і клопатам.

Вялікдзень па асабліваму
высвечвае каштоўнасць мірна-
га жыцця. Сёння, калі на Зямлі
палае полымя вайны, гiнуць ні ў
чым невінаватыя людзі, вельмі
важна захаваць стабільнасць і
спакой у Беларусі. Гэта абуджае
ўсіх жыхароў краіны да яшчэ
большага аднаўлення і ўзаемаразу-
мення.

Жадаю, каб вашы сэрцы былі
заўсёды напоўнены высакарод-
ным імкненнем жыць па праві-
лах хрысціянскай маралі, доб-
рымі справамі ўмацоўваць ма-
гутнасць роднай Айчыны..."

**ПРЭЗЕНТАЦЫЯ СЭЗ "БРЭСТ"
І "ГРОДНАІНВЕСТ" У ЛІТВЕ**

**У Вільнюсе прайшла прэзента-
цыя эканамічнага і інвесты-
цыйнага патэнцыялу свабод-
ных эканамічных зон "Брэст"
і "Гроднаінвест".**

Беларусь была прадстаўлена
дэлегацыяй СЭЗ "Брэст" на чале
з кіраўніком адміністрацыі Міка-
лаем Крывецкім і начальнікам
аддзела СЭЗ "Гроднаінвест"
Аляксандрам Палешчуком.

Прадстаўнікі літоўскіх дзе-
лавых колаў атрымалі магчы-
масць азнаёміцца з заканадаў-
чай базай, умовамі функцыяні-
равання і магчымасцямі СЭЗ
"Брэст" і "Гроднаінвест". У прэ-
зентацыі прынялі ўдзел прад-
стаўнікі больш як 20 літоўскіх
кампаній і фірм, кіраўнікі
Вільнюскай палаты па камер-
цыі, прамысловасці і рамёствах.
У ходзе мерапрыемства былі
дасягнуты дамоўленасці аб
прадаўжэнні кантактаў па кан-
крэтных праектах.

ДЗЯРЖАВА І ДЫЯСПАРЫ

**У Міжнародным цэнтры
інтэграцыйнай інфармацыі
адбылося пасяджэнне "Круг-
лага стала" на тэму: "Бела-
рускія дыяспары: праблемы і
перспектывы супрацоўніцтва
ў галіне эканомікі і культуры"**

У пасяджэнні прынялі ўдзел
намеснік старшыні Камітэта па
справах рэлігій і нацыянальнас-
цей Уладзімір Ламека, на-
чальнік упраўлення ўстановаў
культуры і народнай творчасці
Міністэрства культуры Тадэвуш
Стружэцкі, дырэктар Рэспублі-
канскага цэнтра нацыянальнай
творчасці Уладзіслаў Мантвідас
і іншыя.

Усе ўдзельнікі адзначылі,
што Беларусь павінна аказаць
садейнічанне нашым суайчын-
нікам за мяжой у забеспячэнні
нацыянальна-культурных за-
патрабаванняў, а таксама выка-
рыстоўваць кантакты з імі для
развіцця і ўмацавання эканамі-
чных і культурных адносін з за-
межнымі краінамі на ўзаемавы-
гадных умовах.

"ЖЫВАЯ ВАДА"

**Супрацоўнікі Беларускага НДІ
гематалогіі і пералівання
крыві распрацавалі ўнікаль-
ныя кровазмяняльныя прэпа-
раты, шэраг якіх выпускае ай-
чынная фарміндустрья.**

Адзін з іх — неарондэкс, які
не мае сусветных аналагаў.
Акрамя асноўных уласцівасцей
ён садзейнічае вывадзенню
таксінаў, паляпшае мікрацыр-
куляцыю крыві і стымулюе
імунітэт. Не выпадкова ціка-
васць да яго ўжо праявілі спе-
цыялісты Венгрыі, Польшчы,
Кітая, Ірана: нават пры страце
60 працэнтаў крыві неарондэкс
дае магчымасць захоўваць
жыццё. І яшчэ адзін кровазмя-
няльнік — ладпулін — ство-
раны дзякуючы ўкараненню
біятэхналагічных распрацовак
у беларускую фармацэўтыч-
ную прамысловасць. Ён бяла-
гічна актыўны, паляпшае вяз-
касць крыві, яе мікрацыркуля-
цыю, аднаўляе кіслотна-шчо-
лачную раўнавагу.

РАЗЛІСІЯ РЭКІ...

І усё ж вясна прыйшла. Пасля
20 красавіка, слупок тэрмометра
дасягнуў адзнакі +15! Некаторыя
палескія сёлы ператварыліся ў
"Венецыю". Але палешукі пры-
выклі да капрызаў прыроды і як
могучь змагаюцца з імі.

Падрыхтавала Таццяна КУВАРЫНА.

з прэс-канферэнцыі

ЧАРНОБЫЛЬ: ПРАБЛЕМЫ НЕ ЗНІКЛІ, АЛЕ ЖЫЦЦЁ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

**З журботнага дня, калі здарылася аварыя на Чарнобыльскай
АЭС, якая стала не толькі тэхнагеннай катастрофай, але і пры-
судам чалавечай самаўпэўненасці і неахайнасці, мінула 17 га-
доў. Аднак ніхто сёння не можа быць упэўненым, што самыя
страшэнныя наступствы для здароўя людзей і навакольнага
асяроддзя мінулі. Гэтую думку можна назваць асноўнай сярод
тых, што прагучалі на прэс-канферэнцыі ў Нацыянальным прэс-
цэнтры і прымеркаваны да чарговай сумнай гадавіны.**

Забруджаны цэзіем-137 быў 21
працэнт тэрыторыі Беларусі, строн-
ціем-90 — 10 працэнтаў. Калі заб-
руджанасць гэтымі элементамі з
цягам часу будзе змяншацца, то для
амерыцыя-241 в-за натуральнага
распаду плутонія-241 характэрны
рост удзельнай актыўнасці.

За 17 гадоў з радыяктыўна не-
бяспечнай зоны ў Беларусі было
адселена 140 тысяч чалавек.

Разам з тым з'яўляецца агуль-
напрызнаным фактам тое, што ра-
дыяактыўнаму ўздзеянню ёду-131
было падвержана практычна ўсё

населенства Беларусі. Найбольш
пацярпелымі сталі тыя, каму на мо-
мант аварыі было менш за 2 гады, і
падлеткі. Менавіта гэты ўзрост
лічылся самым уразлівым для зда-
роўя ў сэнсе ўздзеяння радыяцыі.

Ва ўсім свеце прызнана, што
колькасць захворванняў на рак
шчытападобнай залозы ў дзяцей
звязана з уздзеяннем радыяактыў-
ных рэчываў. Пік захворвання
прыйшоўся ў нашай краіне на 1995
год, калі было зафіксавана 40

— Заканчэнне на 2-й стар. —

РЭХА ЯДЗЕРНЫХ КАТАСТРОФ У ЦЭНТРЫ МІНСКА ЛЯ ЧЫРВОНАГА КАСЦЁЛА Б'Ё ЗВОН. ЯГО ЁСТАНАВЛІ БЕЛАРУСЫ І ЯПОНЦЫ, ПРАДСТАЎНІКІ КРАІН — АХВЯР АТАМНЫХ КАТАСТРОФ.

— Заканчэнне на 3-й стар. —

падзяка

ФАРБЫ НАДЗЕІ

**Унумары 12 за 20 сакавіка бя-
гучага года "Голас Радзімы"
надрукаваў фотарэпартаж
Яўгена Казюлі "У "Вясёлкі" —
колеры надзеі" аб правядзенні
дабрачыннай акцыі ў Мазыры.**

А днямі з Мазыра прыйшло пісьмо
наступнага зместу:
"Шаноўныя супрацоўнікі газеты "Го-
лас Радзімы!"

Грамадскае аб'яднанне "Рэспублі-
канскі цэнтр "Крыніца" і Саюз жанчын
горада Мазыра выказваюць вам шчы-
рую падзяку за тое, што вы не засталі-
ся раўнадушнымі да закліку аб аказанні
дапамогі дзецям-інвалідам і прынялі
ўдзел у гарадскім добрачынным мара-
фоне "Стань ярчай, "Вясёлка!"

Сабраныя ў ходзе акцыі міласэр-
насці сродкі будучь накіраваны на ака-
зання канкрэтнай дапамогі выхаванцам
"Вясёлкі", а дакладней, на ўзвядзенне
прыбудовы да Цэнтра аблітацый дзя-
цей-інвалідаў і маладых інвалідаў.

А.ВІХАР, старшыня ГА "РЦ "Вясёлка".
Л.ЖУЛЕГА, старшыня прэзідыума
Саюза жанчын г.Мазыра.

**Р.С. Спадзяёмся, што сярод нашых
чытачоў знойдзецца нямала тых,
хто паспрые энтузіястам з Мазы-
ра ў ажыццяўленні гуманічных спраў.**

актуальна

уражанні

ШЛЯХ СТВАРЭННЯ ВЫМАШЧАНЫ ТРЫВАЛЫМІ ЗАКОНАМІ

У Авальнай зале Дома ўрада прагучала штогадовае Пасланне Прэзідэнта краіны беларускаму народу і парламенту. Гэта традыцыйны і істотны элемент сістэмы дзяржаўнай улады ў многіх краінах, Беларусь — не выключэнне. Як правіла, у падобных пасланнях вызначаюцца і ўдакладняюцца накірункі дзейнасці і пазіцыя кіраўніцтва краіны па ключавых пытаннях унутранай і знешняй палітыкі, эканамічнага развіцця, сацыяльнай палітыкі.

Таму выступленне кіраўніка дзяржавы з пасланнем у адпаведнасці з артыкулам 84 Канстытуцыі Беларусі абзначыла перспектывы таго, што ўжо ўстойліва называюць "беларуская мадэль развіцця". Адзначым, што нямаючы было сказана ў пасланні пра ролю дэпутатаў і Саветаў усіх узроўняў у сацыяльна-эканамічным развіцці краіны. За 2002 год парламент прыняў амаль 100 законаў, аднак Прэзідэнт лічыць, што патрэбны больш інтэнсіўныя і якасныя пераўтварэнні

нарматыўна-прававога поля. У эканоміцы гэта датычыць, перш за ўсё, другой часткі Падатковага кодэкса. Пры гэтым заканадаўчая дзейнасць не павінна супярэчыць канцэпцыі будаўніцтва дзяржавы, а практыка дэкрэтаў і ўказаў не будзе згорнута. З'явіцца ў парламенце і паўнамоцны прадстаўнік Прэзідэнта.

Беларусь прадоўжыць свой шлях да сістэмнай трансфармацыі грамадства і застанецца краінай паступовых, але глыбокіх змен. Пасля

свайго выступлення кіраўнік дзяржавы адказаў на пытанні дэпутатаў. Як заявіў член Савета Рэспублікі Мікалай Чаргінец, у гэтым пасланні Прэзідэнт адкрыта даў тлумачэнні народу і кіраўнікам усіх узроўняў па некаторых непапулярных рашэннях, прынятых у апошні час.

Аляксандр Лукашэнка заявіў, што павышэнне пенсійнага ўзросту пакуль не плануецца, хаця ў перспектыве на гэта, магчыма, прыйдзеца пайсці. Але спачатку трэба ўпарадкаваць льготы, адмяніць тое, што не пад сілу сёння бюджэту (у Беларусі больш за 7 мільёнаў жыхароў карыстаюцца такімі ці іншымі льготамі). Ён падкрэсліў, што ў краіне будзе праводзіцца пераход да адраснай сацыяльнай абароны, да падтрымкі сапраўды маламаёмных, а не проста

тых, хто аднойчы залічаны ў якую-небудзь льготную катэгорыю. Аднак не павінны пацярпець ветэраны вайны і пенсіянеры, асабліва па льготам на транспарце.

Адказаўчы на пытанне дэпутата Аляксея Ваганова аб перспектыве добраахвотнага медыцынскага страхавання, Прэзідэнт адзначыў, што такая сістэма з'явіцца, але толькі яна будзе дзяржаўнай. Прынята да ўвагі і прапанова дэпутата Марыі Вінакуравай аб будаўніцтве больш таннага жылля ў Мінску. І прапанова дэпутата Вольгі Абрамавай распрацаваць сумесна са спецыялістамі ААН праект закона аб уаўнаважаным па правах дзіцяці.

Аляксандр Лукашэнка прызнаў, што парламент выдзе вялікую, канструктыўную работу разам з асатанімі органамі дзяржаўнага кіравання. Ён высока ацаніў патэнцыял дэпутатаў, які, несумненна, будзе і далей запатрабаваны не толькі ў заканадаўчай, але і ў іншых галінах улады.

Андрэй ПАТРЭБІН, "Р".

весткі з таварыства "радзіма"

КЛОПАТЫ НІНЫ САВІНАВАЙ

Напрыканцы сакавіка бягучага года ў таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма" завітала наша суайчынніца з Эстоніі Ніна Савінава — прэзідэнт культурнага цэнтру "Бацькаўшчына" ў Таліне. Ніна Савінава доўгі час жыла і працавала ў Таліне, яна добра вядомая ў Эстоніі. Вось што яна расказала.

Зараз у Эстоніі налічваецца 22 300 нашых суайчыннікаў, жыццё якіх даволі складанае. Сярод іх шмат беспрацоўных і пенсіянераў, якія мараць вярнуцца на радзіму. Ёсць і сацыяльна адаптаваныя, якія змоглі знайсці сябе ў бізнесе, адукацыі, культуры і г.д. Сярод іх Валерый Жураўлеў — прэзідэнт буйной фірмы "Жур", Міхаіл Масленікаў валодае рыбалепарпрацоўным заводам "Масека", Алег Бенінсан мае сваё кафэ, рэстараны, супермаркеты, Васіль Падаленчык — уладальнік прыватнага рыбалавецкага судна, Ігар Шабека кіруе транспартнай фірмай і г.д.

Беларускае грамадскае жыццё ў Эстоніі вельмі актыўнае. Напэўна, таму што кіруюць ім не ардынарныя жанчыны. Так, Ніна Савінава не толькі ўзначальвае культурны цэнтр "Бацькаўшчына" ў Таліне, яна ж з'яўляецца прэзідэнтам Асацыяцыі беларусаў Эстоніі, намеснікам старшыні Саюза славянскіх культур Эстоніі, актыўным членам "круглага стала" па нацыянальных меншасцях пры Прэзідэнце Эстоніі і Савета асацыяцыі народаў Эстоніі, рэдактарам і вядучай беларускай праграмы на Дзяржаўным радыё і рэжысёрам маштабных свят.

Радыёперадача "Бацькаўшчына", якую вядзе Ніна, выходзіць у прамы эфір кожную нядзелю з 21 да 22 гадзіны.

У Асацыяцыю беларусаў Эстоніі, якая створана ў снежні 2000 года і прэзідэнтам якой з'яўляецца Ніна Савінава, уваходзяць пяць беларускіх культурных таварыстваў. Спачатку аб'ядналіся таварыства "Бацькаўшчына" з Таліна, таварыства "Спадчына" з Нарвы, таварыства "БЭЗ" (Беларуска-Эстонскае згуртаванне) з Кохтла-Ярве. Пазней да іх далучыліся яшчэ дзве беларускія суполкі: "Сябры" з Нарвы і "Лад" з Пярну. Паміж сабой гэтыя арганізацыі маюць

добрая адносіны. Таму Ніна Савінава ўпэўнена, што ў Эстоніі беларуская культура захавецца, дзякуючы невычэрпнай энергіі і самаадданасці людзей, якія з'яўляюцца аднадумцамі і шчыра ганарыцца сваёй нацыянальнай прыналежнасцю да Беларусі.

— Асноўная мэта ўсіх беларускіх арганізацый — зберагчы беларускую культуру, мову, народныя традыцыі на эстонскай зямлі, — лічыць Ніна Савінава.

Многія мерапрыемствы праходзяць дзякуючы актыўнасці гэтай абаяльнай, энергічнай і жыццядаснай жанчыны, а таксама дапамозе этнічнай радзімы. Наша суайчынніца цесна супрацоўнічае з Дзяржаўным камітэтам па справах рэлігій і нацыянальнасцей, Міністэрствам культуры і іншымі дзяржструктурамі Беларусі.

Штогод у Эстоніі праходзяць традыцыйныя святы — "Спатканне", "Беларускае падвор'е", Дні беларускай культуры (з удзелам вядомых беларускіх калектываў), выставы беларускіх мастакоў, юбілейныя вечарыны выдатных дзеячаў культуры, гадавіны значных гістарычных падзей.

Нягледзячы на такі напружаны рытм работы, Ніна Савінава на многае хапае часу. Дзякуючы яе невычэрпнай энергіі, у мінулым годзе пачала працаваць крама мастацкіх промыслаў у Таліне, якая знаходзіцца на вуліцы Лая, 20.

Пажадаем жа гэтай жыццядараснай і мэтанакіраванай жанчыне далейшых поспехаў у працы і ў ажыццяўленні самых смелых ідэй.

Думаецца, што гэта сустрэча будзе працягам двухбаковага супрацоўніцтва паміж нашымі таварыствамі.

Наталля ТАКТАСУВА,

супрацоўнік таварыства "Радзіма".

дыпкур'ер

ПАСЛА БЕЛАРУСІ СУСТРЭЎСЯ З
МІНІСТРАМ АДУКАЦЫІ І СПОРТУ Польшчы
Адбылася сустрэча Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча Паўла Латушкі з міністрам адукацыі і спорту Польшчы Хрысцінай Лыбацкай.

У ходзе гутаркі былі абмеркаваны пытанні пашырэння беларуска-польскага супрацоўніцтва ў сферы адукацыі, маладзёжнага, спартыўнага і турысцкага абмену. Значнае месца ў размове заня-

ло абмеркаванне праблемы прызначэння дыпламаў аб атрыманні вышэйшай адукацыі ў ВНУ Беларусі ў сувязі з намерам Польшчы дэнансаваць Пражскую канвенцыю ад 7 ліпеня 1972 года. Даная праблема выклікае занепакоенасць беларускай нацыянальнай меншасці, шматлікія прадстаўнікі якой вучыліся і вучацца ў ВНУ Беларусі.

У ходзе гутаркі была дасягнута дамоўленасць аб правядзенні ў бліжэйшы час у Варшаве сустрэчы міністраў адукацыі дзвюх краін.

Прэс-служба МЗС.

з прэс-канферэнцыі

ЧАРНОБЫЛЬ: ПРАБЛЕМЫ НЕ ЗІКЛІ, АЛЕ ЖЫЦЦЁ ПРАЦЯГВАЕЦА

— Пачатак на 1-й стар.

выпадак (у Гомельскай вобласці 134) на мільён маленькіх жыхароў краіны, калі сусветны ўзровень захворвання быў 1 выпадок на мільён. У параўнанні з дааварыйным перыядам колькасць гэтага тыпу раку сярод дзяцей павялічылася ў 33,6 раза, у дарослых (у залежнасці ад узростаў груп) — у 2,5-7 разоў. Усяго ў Беларусі больш за 1 677 хворых, якім быў пастаўлены дыягназ — рак шчытападобнай залозы. Сёння з'яўляецца фактам, што ў Беларусі людзі, якія жывуць на пацярпелых тэрыторыях, хварэюць у два разы часцей, чым у сярэднім па краіне. Толькі 20 працэнтаў дзяцей і падлеткаў лічацца здаровымі.

Цяпер Беларусь выконвае трэцюю дзяржаўную праграму па мінімізацыі наступстваў чарнобыльскай катастрофы на 2002—2005 гады, якая абыходзіцца дзяржбюджэту ў 360 мільярдаў рублёў, што састаўляе больш за 6 працэнтаў яго расходнай часткі. Толькі на навуковыя даследаванні ў гэтай галіне ў 2003 годзе запланавана патраціць 440 мільёнаў рублёў. Навука не з'яўляецца, як кажа старшыня нацыянальнай камісіі па радыяцыйнай ахове Якаў Кенігсберг, самамэтай. Прыярытэтнымі з'яўляюцца тры галіны, напрацоўкі якіх могуць быць выкарыстаны практычна. 3 112 заявак ад навуковых калектываў на бягучы год фінансуюцца толькі 37, якія ў стане паспрыяць захаванню здароўя людзей і забяспечыць прыняцце правільных абгрунтаваных кіраўніцкіх рашэнняў. Навуковыя даследаванні даюць таксама магчымасць аргументавана звяртацца да сусветнай грамадскасці, гаварачы пра постчарнобыльскія праб-

лемы Беларусі. Відавочна, што іх маштабы наможа большыя за нашы магчымасці. Таму Я.Кенігсберг, які неаднаразова выступаў з дакладамі ў ААН, лічыць спеасаблівай перамогай тое, што гэта арганізацыя будзе працягваць працу над чарнобыльскім дакладам, які прэзентавала ў Мінску летася. І хоць на Беларусі ніхто не спрачаецца з адной з асноўных думак даклада, што аварыйны перыяд скончыўся і варта пераходзіць да аднаўлення і развіцця, гэта не азначае, што можна прыпыніць комплекс мерапрыемстваў па мінімізацыі наступстваў, па аздаруленні насельніцтва.

Беларусь спадзяецца на разуменне і дапамогу сусветнага грамадства. І сапраўды нельга пераацаніць дапамогу нашай краіне замежных дабрачыннікаў па аздаруленні дзяцей, дастаўцы гуманітарных грузаў. Але заслугу мае павагі той, хто імкнецца большасць сваіх праблем вырашаць сам. І ў нас гэта часам атрымліваецца. Так, ужо чатыры месяцы ў Гомелі працуе Рэспубліканскі навукова-практычны цэнтр радыяцыйнай медыцыны і экалогіі чалавека, праект якога з'явіўся ў пачатку 90-х. Ён прадугледжваў стварэнне медыцынскіх цэнтраў для лячэння хворых з Беларусі, Расіі, Украіны, але ў выніку дабудаваў яго беларусы і расіяне (у рамках бюджэту Саюзнай дзяржавы). Цяпер тут працуюць лячэбна-дыягнастычны і навуковы карпусы. Сёлета, па словах дырэктара цэнтру, Элеаноры Капітонавай, будзе ўведзены стацыянар на 450 ложкаў. Супрацьстаяне Чарнобылю працягваецца.

Алена СПАСЮК.

«ПІАРШЧЫКІ» — ЛЮДЗІ Ў БЕЛЫМ?

Што такое Public Relations? Як стан і перспектывы развіцця PR на Беларусі? Адказы на гэтыя і іншыя пытанні па праблемах PR прагучалі на адкрытым семінары "Этычныя і прафесійныя стандарты ў галіне Public Relations". Арганізатарам мерапрыемства выступіла кафедра тэхналогіі камунікацый факультэта журналістыкі БДУ пры падтрымцы Інстытута грамадскіх сувязей.

Семінар распачаўся даволі канструктыўна і складалася з асобных дакладаў, якія прадставілі старшыня савета Інстытута PR І.Сакалоў, супрацоўнік газеты "Беларускі рынак" І.Крыловіч, прэзідэнт Асацыяцыі PR А.Лапцэнак і іншыя вядомыя спецыялісты. Высветлілася, што PR — гэта "сацыяльнае развіццё праз пошук гармоніі шляхам узаемапа-разумнення". Асноўная мэта "піаршчыкаў" — ажыццявіць сувязь той ці іншай арганізацыі з грамадствам, дапамагчы ёй заслужыць давер з боку сваіх партнёраў.

Часам PR блытаюць з рэкламай на падставе таго, што PR займаюцца распрацоўкай і прасоўваннем карпаратыўнага іміджу кампаніі, прадукцыі ці паслуг. Але ж гэта толькі адзін з аспектаў дзейнасці PR. "Піаршчыкі" ў першую чаргу ажыццяўляюць сувязь з грамадскасцю і СМІ, праводзяць не толькі рэкламныя кампаніі, але прэзентацыі, прэс-канферэнцыі, брыфінгі, кіруюць крызіснымі сітуацыямі, ствараюць імідж кампаніі-кліента. Асноўныя метады пры гэтым — дакладнасць і ўсеабдымнасць інфармацыі. Але тут ужо працуе этычны аспект дзейнасці PR, якому былі прысвечаны даклад І.Сакалова і даследаванні студэнтаў факультэта журналістыкі.

Справа ў тым, што на постсавецкай прасторы шырока распаўсюджана такая з'ява, як чорны PR — скрытая рэклама, прапаганда і насаджэнне ідэалогіі, маніпуляцыя інфармацыяй і яе скажэнне. Адсюль — сённяшні недавер і досыць іранічныя адносіны грамадскасці да PR, нежаданне ісці на кантакт. Між тым, PR шырока выкарыстоўваюцца ў сферы бізнесу. Прэзідэнт Агенцтва дзелавых сувязей В.Лопан уразіў слухачоў, заявіўшы, што ў галіне бізнесу PR на Беларусі апыраджваюць Расію на пяць гадоў(!), бо ў Расіі PR галоўным чынам працуюць у палітыцы. Але, нягледзячы на вядомую эфектыўнасць PR у галіне бізнесу, сведчаць даследаванні студэнтаў факультэта журналістыкі, частка кіраўнікоў беларускіх кампаній не тое, што не маюць PR-спецыяліста ў сваім штаце, а нават не ведаюць, што такое PR, пляціць за рэкламу і не хвалюцца на конт усебаковага развіцця сувязей з грамадскасцю, з патэнцыяльнымі партнёрамі.

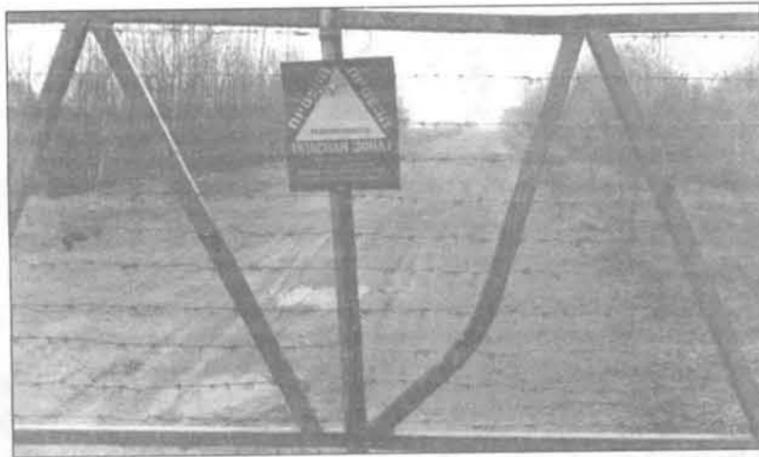
Увазе ўдзельнікаў семінара быў прапанаваны відэафільм пра асаблівасці развіцця PR. Было праведзена таксама анкетаванне, каб даведацца, як адносіцца кампаніі і СМІ да PR-спецыялістаў.

Заклучную частку семінара прысвяцілі праблемам падтрымкі PR-спецыялістаў і новым PR-тэхналогіям. І ведаецца, як выглядае сучасны "піаршчык"? Гэта прафесіянал, ад якога залежыць арганізацыя і кіраванне распрацоўкай іміджу кампаніі-кліента. Крэатыўны чалавек, які здольны на "мазгавы штурм" па распрацоўцы канцэпцыі, на пераказанне шляхам дыялога.

І ведаецца, што самае прыёмнае? Такія спецыялісты ёсць, іх рыхтуюць на факультэце журналістыкі БДУ. А гэта значыць, што PR будзе існаваць і развівацца.

Анастасія САМУСЕНКА.

РЭХА ЯДЗЕРНЫХ КАТАСТРОФ

Пачатак на 1-й стар.

ЦЯПЕР У БЕЛАРУСІ І ЯПОНІІ АДНАЧАСОВА
ГУЧЫЦЬ НАБАТНЫ ЗВОН ЯК НАПАМІН
АБ ПЕРАЖЫТЫМ І ПАПЯРЭДЖАННЕ
ЧАЛАВЕЦТВУ. ДАКУМЕНТАЛЬНЫМІ
СВЕДЧАННЯМІ ТРАГЕДЫЙ З'ЯўЛЯЮЦА
МАЛЮНКІ СВЕДКАў ЯДЗЕРНАГА ВЫБУХУ ў
ХІРАСІМЕ І ЗДЫМКІ НАСТУПСТВАў
ЧАРНОБЫЛЬСКОЙ АВАРЫІ ў БЕЛАРУСІ,
ЯКІЯ ЗРАБІў БЕЛАРУСКІ ФОТАМАСТАК
УЛАДЗІМІР ШУБА. УГЛЕДЗЬЦЕСЯ ў ІХ,
КАБ НЕ ЗАБЫЦЬ АБ НЕБЯСПЕЦЫ.

Рукі дапамогі.

Загінуўшая жанчына — вагонаважаты.

Чорны дождж.

асабістае

ЗАКОН ВЫРАТАВАННЯ

Мая маленькая радзіма... Найпрыгажэйшыя мясціны ў Беларусі на Усходнім Палессі, у Брагінскім раёне Гомельскай вобласці. Тут была мая вёска Ясені. Непадалёку знаходзілася радзіма знакамітага Івана Мележа — вёска Глінішча. Мы сапраўды былі "людзьмі на балочце". Вясною, калі пайсходна разліваліся рэкі, каля хат уздоўж вуліцы стаяла вада, якая не прападала нават летам, і ў спякоту мы хадзілі ў гумавых ботах. У красавіку, калі яшчэ былі крыгі на вадзе, я адкрывала купальны сезон. Скакала з крыгі ў ваду, а потым шпарка плыла да берага, дзе мяне чакаў брат з валёнкамі і цёплай ватойкай.

Фота Яўгена КАЗЮЛ

А яшчэ вясной мы надзімалі вялікія гумавыя камеры, пасярэдзіне клалі дошку і, упіраючыся палкамі ў дно, каталіся па заліўным лузе і галасна спявалі. Па берагах заліўных лугоў паўсюдна цвіла лотаць. У рэках вадзілася мноства рознай рыбы: шчупакоў, вусатых самоў, уноноў, лінеў, яшоў, акунёў, карасёў і ракаў, якіх лавілі голымі рукамі. У вадзе плавалі чарапахі.

З першым цяплом прыляталі птушкі, і паветра напаўнялася клікатам буслоў і шчабятаннем ластавак. Буслы гнездаваліся на вербах і дахах дамоў. Памятаю, як заўсёды на Вялікдзень мне шылі новую сукенку і куплялі новыя сандалі. Святочна апануўшыся, мы з бацькам ішлі на вуліцу гуляць у біткі. Адноўчы на Вялікдзень на вуліцы стаяў бесперастанны клікат бус-

лоў. Бацька мне сказаў, што гэта птушкі стукваюць сваімі дзюбамі аб яйкі, каб паспрабаваць іх на трываласць. Я доўга верыла ў гэты падман.

Потым на Палессе прыйшла меліярацыя. Асушылі балоты, заасфальтавалі вуліцы. На месцы заліўных лугоў зарунелі хлебныя нівы, блакітам запалаў лён. Памятаю, як мой бацька прыгнаў з калгаса трактар і пачаў заворваць заліўны луг каля самай хаты, каб на яго месцы пасадзіць бульбу. А мне стала так шкада гэтай прыгажосці, асабліва травы "гусінья лапкі", што я пачала плакаць і прасіць, каб ён гэтага не рабіў.

Зараз многа спрачаюцца, ці правільна зрабілі, што асушылі палескія балоты. Мае бацькі і суседзі былі вельмі задаволены, што выбарацца ў раённы цэнтр можна было па асфальтаванай дарозе, а не па гразі ў гумавых ботах. Але не стала так многа рыбы, ракаў, чарапах, зніклі некаторыя птушкі.

Калі ў 1986 годзе выбухнуў Чарнобыль, маю вёску Ясені выселілі ў Буда-Кашалёўскі раён, і я згубіла сваю малую радзіму. А потым мая матуля, якая была ўдзельніцай ліквідацыі аварыі, праз некалькі год захварэла на злаякасную пухліну і ў 2000 годзе адышла на той свет.

Усё ж мне хочацца верыць, што родная зямля скіне чарнобыльскі попел і зноў адродзіцца. Я ўглядаюся ў празрыстыя хвалі Прыпяці, і мне здаецца, што яна клапатліва шчыруе, абмываючы берагі, ачышчаючы, нясе дапоў з нашай зямлі атамную атруту. У такія хвіліны мне згадваюцца радкі з верша Пімена Панчанкі, напісаныя задоўга да чарнобыльскай трагедыі:

"Балбатня пра атамны — пустое,
Бо у прыгажосці свой закон.
Толькі гэта неба залатое
Назаўжды ўзяло мяне ў палон.

Загадайце, хлопцы і дзяўчаты,
Спраўдзіцца усё ў жыцці у вас.
Зоркі, не пагасніце дачасна,
Я люблю вас, я кахаю вас".

Раіса ГАЦКО.

стасункі

"СУПРАЦОЎНІЦТВА ДЛЯ РЭАБІЛІТАЦЫІ"

У сакавіку ў Беларусі пачалася рэалізацыя міжнароднай праграмы "Супрацоўніцтва для рэабілітацыі" (CORE) з бюджэтам 4 мільёны еўра.

Яна распрацавана Камітэтам па праблемах наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь сумесна з шэрагам міжнародных арганізацый.

Мэта новай праграмы — прыцягненне замежных і беларускіх партнёраў да комплекснага аднаўлення нармальнага ўмоў жыцця дзейнасці на забруджаных радыяцыйнай тэрыторыях. Канкрэтныя праекты будуць ажыццяўляцца спачатку ў Столінскім раёне, а затым яшчэ ў трох рэгіёнах Беларусі. Чакаецца паслядоўнае далучэнне да рэалізацыі праграмы Еўрапейскай камісіі, краін Еўрасаюза, у першую чаргу Францыі, Германіі, Італіі, Вялікабрытаніі, а таксама пашырэнне праектных ініцыятыў.

Таццяна ХРАПІНА.

асоба ў бязмежжы часу

ЗЛАТА ПРАГА ВАЦЛАВА ЖЫДЛІЦКАГА

14 красавіка сябры Вацлава Жыдліцкага ўпершыню адзначылі дзень яго нараджэння ў самоце. Чэшскага літаратуразнаўца, перакладчыка, доктара філалогіі Карлава ўніверсітэта, ганаровага доктара Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта не стала 18 жніўня 2002 года. Апусцела для нас дружалюбная Злата Прага. Але 655-гадовая "альма матэр" Жыдліцкага, дзе з 1397 года вучыліся ўрадженцы беларускай зямлі, бронзавая постаць Францішка Скарыны на Градчанах, дзесяткі перакладзеных Вацлавам Жыдліцкім кніг будуць нагадваць аб незгасальнай роднасці Чэхіі і Беларусі, аб спарадненні нашых духоўных шляхоў, многія з якіх вышукай, узнавіў і прадоўжыў — з Беларусі ў Чэхію і Славакію, з Прагі па славянскай Еўропе — Вацлаў Жыдліцкі, наш самахвартны сябар.

У траўні 1974 года газета "Голас Радзімы" змясціла маё інтэрв'ю з ім, якое было надрукавана пад загалоўкам "Усё пачалося са слова "сябар". Сёння — усё прадаўжаецца пад сполахам упадабаннага Вацлавам Жыдліцкім ключавога слова яго жыцця. У канцы студзеня ў Празе адбыўся вечар, прысвечаны памяці В.Жыдліцкага. Арганізавалі яго Чэшская асацыяцыя ўкраінстаў, Славянская бібліятэка. Беларусы Прагі таксама прынялі ўдзел у абмеркаванні навуковых, педагогічных, перакладчыцкіх заслуг гэтага філалага і гуманітарнага асобы высакароднай і таленавітай.

28 красавіка ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі (Мінск, вул.Захарова, 28) таксама будуць гаварыць пра Злату Прагу Вацлава Жыдліцкага, і, у першую чаргу, тыя, хто абавязаны яму перакладамі сваіх кніг: Янка Брыль, Іван Пташнікаў, Іван Шамякін... Алесь Жука прэзентавала на чэшскай мове Мілада Вечаржава, выхаванка Жыдліцкага.

Ёсць што сказаць Хведару Жычку: кнігу яго перакладаў з В.Нэзвала "Васілёк і гарады" рэцэнзаваў В.Жыдліцкі. А перакладаў тэксты самога Жыдліцкага на беларускую мову Павел Марціновіч. Старшыня сябрыні "Беларусь — Чэхія", прафесар БДУ, доктар філалагічных навук Іры-

на Шаблоўская парупілася, каб прафесар Карлава ўніверсітэта стаў ганаровым доктарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Мы маглі б упоўніцу аддзячыць нашаму сябру з Прагі, калі б выдалі кнігу ў яго памяць, дзе будуць прадмовы, пасляслоўі да падрыхтаваных ім выданняў Максіма Танка, В.Быкава, Янкі Брыля, У.Калесніка, А.Адамовіча, І.Пташнікава, рэцэнзіі, а таксама біяграфічныя і літаратуразнаў-

"У свой час я прачытаў верш Максіма Рыльскага "На братняй зямлі". Пад загалоўкам стаялі словы: "Прысвячаецца беларускім сябрам". Слова "сябар" мне вельмі спадабалася. Падумалася: калі такое слова прыгожае, то павінна быць прыгожай і мова, маці гэтага слова. Вось такім быў першы "штрых" да вывучэння мовы і да даследавання літаратуры беларусаў..."

Вацлаў ЖЫДЛІЦКІ.

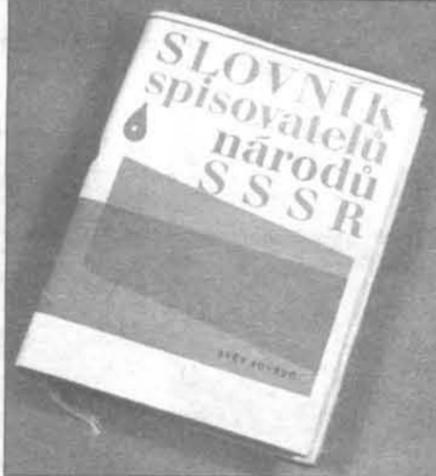
чыя нататкі пра нашых творцаў, змешчаныя ім у "Слоўніку пісьменнікаў народаў СССР"...

Сабраны таксама і тэксты розных жанраў, напісаныя пра В.Жыдліцкага Янкам Брылём, Адамам Мальдзісам, Янкам Саламевічам, Алесем Мажэйкам,

Аляксеем Гардзіцкім, Львом Мірачыцкім... А яшчэ пісалі пра яго Юры Туронак з Польшчы, Георгій Вылчай з Балгарыі, Галіна Бінава з чэшскага горада Брно... Ёсць і вершы, прысвечаныя жыхару Златой Прагі.

Янка Брыль апублікаваў сваю "Пераклічку" з Вацлавам Жыдліцкім у часопісе "Наша вера" (№ 4, 2002). А ўбірае яна "больш за сорак гадоў нашай дружбы...", як прызнаецца Іван Антонавіч. У 1968 годзе і мне пашчасціла пазнаёміцца з абаяльным Вацлавам, сынам Яраслава. У чацвёртым нумары часопіса "Славянскі свет" публікуюцца некаторыя фрагменты нашай перапіскі. Вось урывак з ліста ад 6 студзеня 1975 года, па якім можна ацаніць толькі невялікі праемаж яго нястомнай працы для Беларусі:

[...] 2. Што датычыцца інтэрв'ю ў "Малодосць", пакуль не трэба нічога пісаць — хопіць таго ў "Голасе Радзімы"; лепш ужо няхай гаворыць сама праца; а навінак асаблівых і няма: выйшла "Данута", у 1975 годзе выйдзе "Хатынская аповесць" А.Адамовіча, "Сэрца на далоні" І.Шамякіна, "Птушкі і гнёзды" Я.Брыля, магчыма і "Леаніды" ("Нельга забыць"). — С.П.) У.Караткевіча (а таксама паслямова да "Тартака" І.Пташнікава, які перакладаўся з

рускай мовы); ну і выйдзе яшчэ мой пераклад (разам з Я.Гулакам) трох рэчаў В.Быкава — пад назвай "Дажыць да святання" (мая паслямова). Вось і ўсё. Не: у Загрэбе павінен выйсці гэты мой ар-

"Франціск Скарына — чалавек тыповага рэнесансавага профілю: заснавальнік гуманізму на Беларусі, пачынальнік беларускай пазіі, прававеднік "роўнасці для ўсіх", якая базіруецца на вучэнні так званых чэшскіх братоў і П.Хельчыцкага, а таксама на ідэале грэчаскай антычнасці, у якой Скарына бачыў узор дзяржаўнасці і дэмакратыі".

Вацлаў ЖЫДЛІЦКІ.

тыкул пра беларускую літаратуру ў "Гісторыі сусветнай літаратуры". Артыкул пра Адамовіча ў "Нёмане" (№ 4, 1974) Вы, мусіць, бачылі.

3. З Мележам спісаўся. "Людзі на балоце" пачну перакладаць у 1975 годзе. У тым жа годзе павінен здаць "Хрыста" ("Хрыстос прыямліўся ў Гародні". — С.П.) У.Караткевіча. Ну і хацелася б перакласці "Мціжы" І.Пташнікава.

3. Тав.Гардзіцкі мне пісаў, што "Кралоўску помсту" ("Дзікае палляванне караля Стаха". — С.П.) атрымаў ад аўтара. [...]

"Ён быў знітаваны з Беларуссю не толькі прафесіяй, але душой і лёсам", — пісала ў самотнай згадцы "ін меморыям" Ірына Шаблоўская. Верыцца, што сатканыя Вацлавам Жыдліцкім ніці памяці не перарвуцца. Прагуберанцамі яго Златой Прагі будзе заўсёды падсвечвацца Беларусь.

Сяргей ПАЏІЗНІК.

НА ЗДЫМКАХ: Злата Прага Вацлава ЖЫДЛІЦКАГА; Вацлаў ЖЫДЛІЦКІ з Аляксеем МАРАЧКІНЫМ, Генадзем СОКАЛАВЫМ-КУБАЕМ, Віктарам МАРКАЎЦОМ, Сяргеем ПАЏІЗНІКАМ у майстэрні А.Марачкіна на фоне яго карціны, прысвечанай Ф. Скарыне (1978); "Слоўнік пісьменнікаў народаў СССР".

галерэя «брама»

"І СЭРЦУ ЛЮБЫЯ ПРАСТОРЫ"

У Нацыянальным мастацкім музеі цёпла і ўрачыста прайшоў вернісаж з нагоды 80-гадовага юбілею знакамітага беларускага мастака і педагога, прафесара Беларускай акадэміі мастацтваў, народнага мастака Беларусі, лаўрэата шэрага прэміяў, узнагароджанага шматлікімі медалямі і пачэснымі тытуламі Віктара Грамыкі. Выстава атрымала трапіную назву "І сэрцу любыя прасторы".

Грамыка нарадзіўся на Магілёўшчыне, але юнацтва, гады станаўлення асобы звязаны з віцебскай зямлёю, гадамі і падзеямі Вялікай Айчыннай. Ён быў падпольшчыкам у легендарнага Канстанціна Заслонава ў Оршы, камісарам атрада Смаленскага палка спецыяльнага прызначэння, кулямётчыкам, а да таго ж адказным сакратаром газеты "Народныя мсцівец"...

Тэма вайны, асэнсаванай як катэгорыя, як паняцце, набыла ў мастака не аповед пра падзеі, а разважанні пра яе, адлавадана "суроваму стылю", да якога, натуральна, далучыўся мастак у канцы 60-х. Абагульненне, сімволіка тыпажоў, колеру, кампазіцыйных прыёмаў, уласцівыя стылю, набылі

познавальна-індывідуальныя рысы ў творах Віктара Грамыкі.

Атрымаўшы адукацыю і прафесію ў Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце ад цудоўных майстроў — І.Ахрэмчыка і В.Цвіркi, ён пачаў пісаць карціны, дзе кожная пляма, кожнае дакрананне пэндзля, кожны кавалачак зямлі, неба, вады падпарадкаваны агульнай аўтарскай ідэі пабудавання кампазіцыйна дасканалага і адначасова эмацыянальна-ўзрушанага пейзажу. Высокі гарызонт, які ўспрымаецца з птушынага палёту, дазваляе кожны раз адчуць хваляванне чалавека, які ўпершыню ўбачыў зямлю з самалёта і адчуў, якая яна вялікая і ў той жа час маленькая, якая разнастайная па колеру (азёры, лясы, узгоркі,

балоты), як патрабуе чалавечай абароны і кахання.

Аўтар замілаваны ёю, і гэтага замілавання і хвалявання ўжо не пазбегнуць глядачы. Уся палітра пачуццяў і перажыванняў умяшчаецца ў пейзажах майстра.

Тое, што застаецца па-за межамі пейзажаў — свет асобы, творцы, родных, любімых людзей — знаходзіць сваё ўвасабленне ў партрэтах. Гэта і партрэт аднаго з найкавейшых майстроў беларускага тэатра — сцэнографа Яўгена Чамадурава, і партрэт бацькі мастака, жонкі. Яны захоўваюць псіхалагічную глыбіню, вонкавае падабенства і класічныя рэалістычныя падыходы.

Побач з вялікімі па мастакоўскіх задачах, тэмах і памерах палотнамі ў творчасці майстра ёсць і камерныя, лірычныя, асабістыя матывы. Да іх, безумоўна, належаць і невялічкія гарадскія — поўныя імгненнага настрою кампазіцыі: звыклы погляд з вышыні на горад надае асаблівую асалоду нечаканага ракурсу знаёмага.

Ларыса ФІНКЕЛЬШТЭЙН.

кнігарня

КНІЖНЫЯ СЕРЫЯЛЫ

Днямі галоўны рэдактар выдавецтва "Мастацкая літаратура" Уладзімір Марук прадставіў адрозна дзве новыя кнігі.

Выданне рамана Элізы Ажэшкі "Над Нёманам" аднавіла серыю "Скарбы сусветнай літаратуры". Па словах аўтара перакладу Анатоля Бутэвіча, з аднаго боку, выпуск кнігі сусветна вядомай польскай пісьменніцы далучае значныя творы да нашага духоўнага набытку, а з другога — працягвае багатую некалі для Беларусі традыцыю выдання перакладной літаратуры. Дарэчы, раман — пра беларускую зямлю, пра беларускі побыт, даўні ўклад жыцця, характары і лёсы беларускага народа, у ім ідзе гаворка пра маральную адказнасць чалавека за сваю прыналежнасць да роднай зямлі, згадваюцца адвечная тэма кахання і падзеі паўстання 1863 года, непасрэднае дачыненне да якога мела пісьменніца — усё гэта не можа не зацікавіць беларускага чытача. Прэзентацыю кнігі плануецца наладзіць на міжнароднай варшаўскай кніжнай выставе, што пройдзе ў маі.

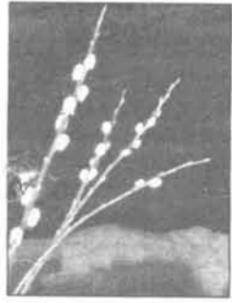
Другая кніга распачынае новую

серыю "Беларусь літаратурная", якая акрэсліць пазытыўную геаграфію нашай краіны. Пачатак па праву належыць старажытнаму Полацку. Па словах складальніка кнігі Навума Гальпяровіча, нарэшце спраўдзілася даўняе жаданне сабраць пад адну вокладку ўсю славетную полацкую літаратуру. У кніжцы прадстаўлены творы пісьменнікаў і паэтаў, чый лёс звязаны з Полацкам і Віцебшчынай: гэта і Пятрусь Броўка, і Янка Журэ, Эдуард Самуйлёнак, Тарас Хадкевіч, Алесь Савіцкі, Генадзь Бураўкін... Таксама прадстаўлены творы полацкіх пісьменнікаў і паэтаў новага пакалення.

На прэзентацыі прысутнічаў і аўтар укладання да кнігі "Полацк літаратурны", старшыня Полацкага гарвыканкама Уладзімір Тачыла. Ён адзначыў, што прэзентацыя кнігі і серыі пройдзе ў час свята беларускага пісьменства, што сёлета адбудзецца ў Полацку.

Аляксандра ПАПЕЙКА.

вандроўка з яйгенам казюлем

Вясна... Як стаміліся сёлета яе чакаць! Здавалася, што зімовая шэрасць назаўсёды накрыла зямлю. Нават душа знямела ў чаканні. Але ж ён надыйшоў — гэты дзень, калі, як быццам, нічога вакол не змянілася, а ў паветры адчуўся вясновы водар. Зімовая вопратка, якую яшчэ ўчора не заўважаш, павісла цяжарам на плячах. Сонечны прамень сагрэў сэрца, і яно застукала ў іншым рытме. Усё патрабавала перамен. Узнікла жаданне пакінуць справы і адправіцца ў поле, у лес, да ракі, туды, адкуль прыйшоў пах вясны. Сын Алесь, адчуўшы мой настрой, прапанаваў на выбар шэраг маршрутаў. Вырашылі: едем на Іслач.

Выбіраць было з чаго — колькі шыкоўных рэк вакол: Нёман і Вілія, Прыпяць і Заходняя Дзвіна, Дняпро і Сож. А тут — рачулка даўжынёй у якую-небудзь сотню кіламетраў ад вытокаў да вусця. Не хачу ганіць прыгажосць іншых мясцін, але ж прыгажосць Іслачы своеасабліва — ціхая і ўтульная, а месцамі дзікая. Свой пачатак рака бярэ каля вёскі Глушынец у Дзяржынскім раёне і шнурце сабе праз Міншчыну, Валожыншчыну, каб ужо ў Іўеўскім раёне далучыцца да Заходняй Бярэзіны. Сціплых памераў у сваім пачатку, Іслач імкліва набірае моц, збіраючы празрыстую даніну з навакольных пагоркаў і балот. Нясуць гэтую даніну шматлікія ручаі і рачулки Выганічанка, Цецяроўка, Волма, Яршоўка, Пяршайка і Валожынка.

Непрыкметна за размовамі праскочылі Ракаў, мільганулі злева белыя вежы пярайскага касцёла. Яшчэ трохі, і мы пакінулі шумлівую гродзенскую трасу і літаральна праз дзесятак хвілін апынуліся ў Яцкаве — невялічкай вёсачцы на беразе Іслачы. Нічым не прыкметная, у шэрых колерах дамоў і мінулагадня лісця, яна ў дрымоце грэлася на вясновым сонейку. Адсюль у бок Івянца бяжыць гравійная дарога, з якой мы і пачалі шукаць з'езд да ракі. Лясныя каляны яшчэ забіты льдом, ды і ў лесе на схілах месцамі ляжыць снег. Нарэшце лес расступіўся, і мы скаціліся на лугавіну, упрыгожаную магутнымі дубамі. Пакінуўшы машыну на беразе ракі, разышліся ў розныя бакі: сын з вудамі — у пошуку рыбацкага шчасця, я з фотаапаратам — у няспешную вандроўку ўздоўж ракі. Звычайна празрыстая, Іслач у гэты вясновы час памутнела. Шматлікія ручаі ад раставання снегу нясуць у раку размытую глебу, лісце і шмат яшчэ чаго. Імклівая плынь падмывае берагі, і абваленыя дрэвы перагарджаюць рэчышча. Ствалы ўздрыгваюць пад націскам вады, і здаецца, што нейкая пачвара спрабуе іх заглынуць. Уражанне дапаўняюць віры, якія з цмоканнем паглынаюць усё, што плыве на паверхні.

Лес то падыходзіць да самай ракі, прыкрываючы яе сваім шатром, то адбягае ўбок, і толькі празрыстая стужка вербалозу нагадвае пра рэчышча. А лес асаблівы, хаця і растуць тут звычайныя дрэвы:

елка і бяроза, вольха і асіна ды яшчэ дуб. Гэта Налібоцкая пушча, мяжа якой з поўначы праходзіць па Іслачы. Сто соц тысяч гектараў амаль не кранутых, дзікіх лясоў з шыкоўнымі палянамі і непраходнымі бураломамі, з дубравамі і балотамі распасцёрліся на поўдзень ад Іслачы. Край багаты на розную жывёнасць: баброў, ласёў, казуль, высакародных аленяў, дзікоў...

Цішыня стаіць такая, што шоргат

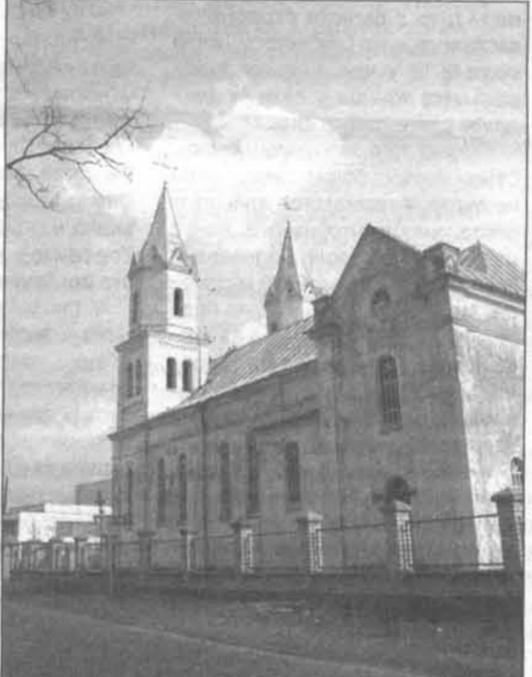
мінулагадня лісця пад нагамі здаецца недапушчальна гучным, а гоман жураўлінага кліна чуваць задоўга да яго з'яўлення ў блакіце неба. Пешая вандроўка каштоўная нечаканымі сустрэчамі, цікавымі назіраннямі, магчымасцю спакойнага разважання на разнастайных тэмы. Калі ўважліва ўгледзецца ў рэшткі аджыўшых свой век дрэў, то можна ўбачыць выявы птушак ці звяроў, створаных прыродай. Вядома, што прырода — лепшы мастак, а чалавеку застаецца толькі дадаць трохі сваёй фантазіі. На імшыстай паляне заўважыў рэшткі былой велічы — паўтараметровыя дубовыя пні. Уяўляецца, якія волаты калісьці тут стаялі? А непадалёку на трапіў на сітуацыю, якая ўсхвалявала сваёй незвычайнасцю: стары каржакаваты дуб абхапіў сваімі рукамі-галінамі бярозку, што вырасла побач. Бурамі ды маланкамі абламала, пакарабачыла волата, але ж ён абараніў беласнежную прыгажуню. І яна, удзячная, даверліва прыхілілася да яго. Вось такая, амаль чалавечая сітуацыя. Толькі ў людзей усё больш складана: не кожны "дуб" здольны на высакародны ўчынак, ды і "бярозкі", на жаль, розныя. А прычына ў адным — у адсутнасці агульнага караня. Бачыце, як прырода падштурхнула на філасофскія разважанні... Але ж час рухацца далей.

на гістарычныя падзеі, з ім звязаны знакамітыя прозвішчы Гаштольдаў і Радзівілаў, Завішаў і Здзяхоўскіх, Чартарыйскіх і згаданых ужо Тышкевічаў. Тут, каля вёскі Падневічы, на вясковых могілках, знайшоў свой апошні прытулак Вінцук Дунін-Марцінкевіч.

Стомлены вандроўкай, размораны вясновым сонейкам вяртаўся да машыны. Вось і знаёмая лугавіна. І раптам... Усё адбылося нечакана і захапляюча: з гучару на лугавіну выбегла чарада казуль. На імгненне прыпыніўшыся і ўбачыўшы мяне, яны імкліва кінуліся да лесу, і толькі белыя плямкі пад хвастамі некаторы час мільгацелі сярод дрэў. Гэта было ўвасабленне прыгажосці і свабоды. Свабоды, якую можна адчуць толькі сам-насам з прыродай.

НА ЗДЫМКУ: сімвал вясны; на Іслачы; драўляны лебедзь; прыхілілася бяроза да дуба; помнік В.ДУНІНУ-МАРЦІНКЕВІЧУ на могілках каля вёскі Падневічы; санаторый "Лясны"; касцёл у Пяршаі.

"ІДЗЕ ВЯСНА У ШУМЛІВЫХ ВОДАХ..."

прэміі
ВІВАТ, "ПАЎЛІНКА"!
Беларускія артысты і дзеячы тэатра маюць сваю ганаровую ўзнагароду — "Крыштальную Паўлінку". Гэтая галоўная тэатральная прэмія Беларусі ўпершыню была ўручана вялікай актрысе Стафаніі Станюце.

На гэты раз ўзнагароду атрымалі адразу два выдатныя акцёры: народная артыстка Беларусі, актрыса тэатра імя Горкага Вольга Клебановіч і акцёр Міхаіл Пятроў, які працуе ў галоўным дзіцячым тэатры краіны — ТЮГу.

Але "Паўлінка" — не адзіная тэатральная ўзнагарода. "Крыштальная Зорка" па выніках мінулага тэатральнага сезона трапіць у Брэсцкі абласны тэатр лялек да Тамары Тэвасян. Не менш прыгожая "Крыштальная Кветка" застаецца ў сталіцы. За лепшы дэбют яе сёлета атрымаў Дзмітрый Якубовіч з Музычнага тэатра. А вось прыз "Крыштальная Ластаўка" ўручаўся ўпершыню. Яго заснаваў у памяць пра Галіну Шылянкову-Воранаву яе муж Канстанцін Воранаў. Першы раз "Крыштальную Ластаўку" за работу ў спектаклі "Песні ваўка" атрымаў Уладзімір Лаўрухін.

Сваё добрае слова пра беларускі тэатр сказаў і міністр культуры Беларусі Уладзімір Гуляка. Слова гэта таксама падмацоўвалася прызамі і імяннымі прэміямі, якія заснавалі міністэрства і СТД. Прэмію імя Ларысы Александроўскай атрымала Лідзія Кузьміцкая за ролю Разалінды ў спектаклі "Лятучая мыш" Музычнага тэатра. Прэмія імя Еўсцігнея Міровіча прысуджана рэжысёру Купалаўскага тэатра Аляксандру Гарцуеву за пастаноўку спектакляў "Кім" і "Саламея". Тэатразнавец Тамара Гаробчанка ўзнагароджана прэміяй імя Кандрата Крапівы.

Прэмія імя Ігната Буйніцкага накіруецца да актрысы Гродзенскага абласнога тэатра Алены Гайдудзіс. У Гродзенскім тэатры лялек быў створаны і спектакль "Русалачка", адзначаны прэміяй імя Любові Мазалеўскай.

Падрыхтавала Галіна ВІР.
на музычнай хвалі

НОВЫ "COSMOPOLITAN CLUB"
Пасля доўгага перапынку знакаміты мінскі клуб "Cosmopolitan Club" аднаўляе сваю дзейнасць на старым месцы, але з новай камандай персаналу, новымі ідэямі і новым гучкам. Што датычыць палітыкі клуба, то яна застаецца такой жа, як і два гады таму — толькі якасная музыка і дапамога маладым музыкантам і гуртам.

Гісторыя клуба распачалася дзесьці ў 1995 годзе (менавіта тады адбыўся першы канцэрт пад назвай "Cosmopolitan Club"). Адметна, што ў ім дэбютавалі "Лепрыконсы", "Стокс", "Нейра Дзюбель" і мноства іншых, цяпер знакамітых беларускіх гуртоў. У канцэрце "Cosmopolitan Club" — Адраджэнне № 2, прынялі ўдзел прызёры фестывалю "Басовішча-2002" — група "PartyZone", а таксама маладыя музыканты, рэгі-група "Вірус Ліха", "Кіці Кэт" і іншыя.

Ксенія ЛАЗАРЧЫК.

ад першай асобы

Беларускі саюз тэатральных дзеячэй (БСТД) створаны ў 1987 годзе на базе Беларускага тэатральнага таварыства, якое было заснавана 7 чэрвеня 1946 года. Першым старшынёй была абрана народная артыстка СССР і БССР, оперная спявачка Ларыса Александройская. У 1976 годзе спачатку таварыства, а потым саюз узначаліў народны артыст Савецкага Саюза і Беларусі акцёр Мікалай Яроменка. У 1992 годзе яго замяніў Аляксей Дударай, які найбольш цэласна і мэтанакіравана сцвердзіў сябе як драматург.

Саюз тэатральных дзеячэй — добраахвотная грамадская творчая арганізацыя — аб'ядноўвае ў сваіх шэрагах 1 070 артыстаў, рэжысёраў, балетмайстраў, дыржораў, хормайстраў, мастакоў сцэны, тэатразнаўцаў. Вышэйшы кіраўнічы орган — з'езд, выканальніча-рада на чале з прэзідыямам і старшынёй саюза. БСТД мае свае філіі (аддзяленні) ва ўсіх шасці абласцях Беларусі.

Беларускі саюз тэатральных дзеячэй паводле статутных задач закліканы спрыяць развіццю сцэнічнага мастацтва, ствараць належныя ўмовы для творчасці, засноўваць і ўручаць прызны і ўзнагароды, праводзіць творчыя вечары, бенефісы, тэатральныя святы, ушаноўваць памяць выдаўчых асоб тэатральнага мастацтва

тэатра Беларусі, арганізоўваць канферэнцыі і семінары, а таксама фестывалі, выставы, аўкцыёны, канцэрты, ажыццяўляць выдавецкую і рэкламнаю дзейнасць. Аляксей Дударай нарадзіўся 6 чэрвеня 1950 года ў вёсцы Кляны Дубровенскага раёна. Пасля заканчэння ў 1976 годзе Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута працаваў у Беларускім рэспубліканскім тэатры юнага глядача акцёрам, а з 1978 па 1983 год — загадчыкам літаратурнай часткі. З 1991 па 2002 год — галоўны рэдактар часопіса "Мастацтва Беларусі", які з 1992 года мае назву "Мастацтва". У 2001 годзе ў якасці мастацкага кіраўніка ўзначаліў тэатр "Вольная сцэна". Як драматург заявіў пра сябе п'есай "Выбар", пастаўленай у якасці дыпломнай работы ў Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце, пасля (1980) Тэатрам юнага глядача. Усяго ім напісана і пастаўлена не толькі ў Беларусі, але і за мяжой (Балгарыя, Ірландыя, Польшча, Расія і іншыя краіны) некалькі дзесяткаў п'ес. Перастварыў па-беларуску трагедыі У.Шэкспіра "Рычард III", "Макбет" і "Гамлет". Аўтар тэле- і радыёінсцэніровак па творах беларускіх пісьменнікаў, а таксама п'ес, напісаных па матэрыяле твораў як беларускіх ("Песня пра зубра" М.Гусойскага, "Паляванне на апошняга жураўля" А.Жука), так і рускіх пісьменнікаў —

"Майстар і Маргарыта" М.Булгакава, "Як гартавалася сталь" М.Астроўскага. Паводле яго сцэнарыя зняты фільм "Белья росы". У 1982 годзе за п'есу "Вечар" атрымаў прэмію Ленінскага камсамола Беларусі. У 1985-м спектакль ку-палаўскага тэатра "Радавыя" быў адзначаны Дзяржаўнай прэміяй СССР. У 1991 годзе Аляксей Дударай прысвоена ганаровае званне "Заслужаны дзеяч мастацтва Беларусі".

Жанаты. Разам з жонкай Вольгай выгадалі дваіх дзяцей: сын Максім сёлета заканчвае Беларускаю дзяржаўную акадэмію мастацтваў (аддзяленне жывапісу); дачка Алеся вучыцца ў філалагічным каледжы.

Аляксей ДУДАРАЎ:

“ГАЛОУНАЕ — ТАЛЕНТ”

— Па колькасці напісанага і пастаўленага ў тэатрах, па папулярнасці ў глядачоў і прызнанні ў крытыкаў Аляксей Дударай на сёння бяспрэчны лідэр сярод беларускіх драматургаў. Можна толькі падзівіцца такой зайздроснай актыўнасці. Прытым, перад намі не літаратурная "вытворчасць", дзе г'есы штампуецца ў адпаведнасці са сваімі ці чужымі стандартамі і ўзорамі, а сапраўдная творчасць-адкрыццё, самавыяўленне сябе кожны раз па-новаму. Так, рукою аўтара водзіць талент. Натуральна ўзнікае пытанне, а ці не перашкаджае творчай самарэалізацыі асобы руйніная адміністрацыйная праца?

— Творчасці ніхто ніколі перашкодзіць не зможа. Калі ёсць што выказаць — абавязкова выкажаш. Хай для гэтага не будзе ні ўмоў, ні часу, ні месца. Хай хоць увесь свет перашкаджае, тое, што павінна быць напісана, — напісана будзе. Калі чуо ад калег, што не даюць па-сапраўднаму тварыць грамадскія абавязкі ці адсутнасць уласнага кабінета, ведаю дакладна: гэта або апраўданне сваёй ляноты ці творага безгалосся. Я заўсёды п'енна працаваў толькі тады, калі для гэтага ў мяне не было ні часу, ні ўмоў.

— Творчасць — гэта натхненне. А праца на кіраўнічай пасадзе ў творчай супольнасці?

— А гэта адказнасць. Уз'яўся цягнуць — цягну. І не спадзявайся на падзяку або нейкія лаўры.

— Аляксей, якімі метадамі, якімі пабуджальнымі стымуламі даводзіцца кіравацца ў старшынёўскай чынасці?

— Стымул у старшынёўскай дзейнасці адзін. Трэба, каб тэатры мелі свой дом, свой клуб, сваю творчую сям'ю, каб гэтая сям'я была, наколькі магчыма, багатая. Магла дапамагчы, калі трэба, магла абараніць, калі магчыма, падтрымаць, узнагародзіць ды хаця б са святам павіншаваць. Проста, здаецца, але па цяперашніх часах — ой як складана.

— А вось такое пытанне: як праяўляюцца ў наш час грамадзянская і мастакоўская пазіцыі? У нас цяпер адсутнічае цензура, і, такім чынам, існуе не дэкларатыўна, не толькі на паперы, а выглядае, і насамрэч свабода творчасці...

— Дрэнна, што няма цензуры. Патрэбна свабода слова, свабода

поглядаў, свабода палітычная, якія ніякім чынам не павінны рэгламентавацца нікім, нідзе. Але па цяперашніх часах, каб прыцягнуць увагу глядача ці чытача, іншыя "творцы" выцягваюць на старонкі кніг, на сцэну, на экран звычайную мярзоту. І гэта выдаецца за высокае мастацтва. Добра, каб гэта рабілася за свой кошт, а то ж часцей за ўсё за дзяржаўны. За наш з вамі. Тут абавязкова павінна быць цензура.

Лічыцца з рэаліямі часу і грамадствам не значыць быць заняволенай асобай і адмовіцца ад уласнай пазіцыі ці маральнага выбару.

— Артысты — народ своеасаблівы, нярэдка з непрадказальнымі нормама. Ці ўзнікаюць тут канфлікты і праблемы, у вырашэнні якіх даводзіцца выступаць у ролі трацейскага суддзі?

— Быць суддзёй — справа няўдзячная ўвогуле, а ўжо разбірацца ў тэатральных канфліктах... горш за катаржы.

— Талент, як вядома, з'ява рэдкая. Пакуль што наша дзяржава не можа па-належамаму ацаніць ці, дакладней, апаціць гэты талент, стварыць творчым людзям годныя ўмовы для жыцця і самавыяўлення ў творчасці. Маю на ўвазе мізэрныя "зарплаты" артыстаў і, па сутнасці, невырашальнае для маладога таленту кватэрнае пытанне, і адпачынак ў Дамах творчасці, якія ў часы СССР былі даступнымі сябрам творчых саюзаў. А як цяпер? Што з былога страцілася, засталася, а мо і набылося, і якая роля БСТД у наладжванні тэатральнага жыцця ў сумным шырокім сэнсе гэтага слова?

— Няма таго, што раньш было... Сумна. А яшчэ больш сумна, што і не будзе. У грамадстве адбылася пераацэнка каштоўнасцей. Раней на твораў глядзелі (і адпаведна ацэньвалі) як на пракоаў, місіянераў, аракулаў. Цяпер жа гэта проста адна з прафесій. І ўсё. А за вершы рэдка ў якія часы вялікія грошы плацілі. Творчыя саюзы з апошніх сіл спрабуюць нешта захаваць, наладзіць.

— Хіба такое становішча можа задаволіць? Успомнім адраджэнцаў пачатку мінулага стагоддзя Ігната Буйніцкага, Фларыяна Ждановіча, Уладзіслава Галубка. Хто з нашых сучаснікаў можа наблізіцца да гэтых волатаў духу і здольных арганізатараў-энтузіястаў?

А тое, што цяпер у тэатрах рэпэціруюць спектаклі спачатку па-руску, увогуле ўспрымаецца як тыповы беларускі анекдот. Хіба яны могуць імправізаваць, натуральна пачувацца ў стылі роднага слова і на сцэне? Пра гэта вельмі слушна, з горьчучу і болям пісаў пра сваіх колегаў Пятро Ламан. Але, апрача затоенай крыўды, наўрад што болей абудзіў...

Няўжо ў саюзе не ўсведамляюць вастрыню і невырашанасць моўнай праблемы ў нашым грамадстве?..

— Гэта не праблема. Трагедыя. Яе не вырашыць ніякім указам. Шматлікія капіты "вызваліцеляў" з Захаду і Усходу так усё павытопталі, так пашчыравалі, што не ведаю, колькі трэба сеяць, паліваць і палоць, каб ніва моўная закаласілася зноў.

— Калі тэатр імя Янкі Купалы нібы забранзаваў у сваёй паснавай акадэмічнасці, то кола-савіцкі, наадварот, з прыходам Баркоўскага даў відавочны крэн у бок эксперыментатарства. Некалькі ранейшых яго спектакляў мне спадабаліся. А вось апошні, створаны па матывах творчасці Якуба Коласа, прынес расчараванне. Можна і адмаўляць класіка, ды толькі не блазнаваннем, не нейкай недарэчнай для драматычнага тэатра пантамімай, штучным віхлянем, а стварэннем сапраўды моцнага па канцэпцыі твора...

— Кожны з нас, сталых людзей, кансерватар. А раўняцца ёсць на каго і ў бліжэйшым, а не толькі пачатку мінулага стагоддзя часе. Хоць бацьчы купалаўскі тэатрам Глебава, Платонава, Дзядзюшкі, Ржэцкай, Макаравай, Станюты, Стомы і г.д. Іншы час. Іншы тэатр. Іншая рэжысура. Іншыя акцёры. Тое самае можна сказаць і пра тэатр імя Якуба Коласа.

У тэатры можна ажыццяўляць любыя эксперыменты, але трэба дбаць і паважаць самы галоўны элемент тэатра — глядача. Не па-тураць яго недасканалым густам, а паважаць. А з нашых рэжысёраў мала хто дбае пра глядача. Яны лічаць: чым больш "замарочак", тым больш таленавіта. А што глядачу гэта нецікава — няважна. Не дарос, маўляў. Мы ж еўрапейскі ўзровень! Чым больш мух, тым больш па-еўрапейску. Наш тэатр заўсёды быў вышэйшым за еўрапейскі. Ды наш акцёр і на пустой

сцэне здольны быць цікавым. А з іх спектакляў выніаць камп'ютэрызацыю, светла- і гукатэхніку, якая каштуе сотні тысяч еўра, і ўсё — пшык. Мы — іншыя. І зрабіўшы кальку заходняга тэатра на свой, атрымаем мутанта. Што цяпер і адбываецца. Але, упэўнены, не адбудзецца. Глядач не дазволіць. Маю на ўвазе сур'ёзнага тэатральнага глядача.

— Дык як ідзе праца па выяўленні і падтрымцы творчай змены, нашай будучыні? Колісь, напрыклад, штогод адбываліся творчыя семінары маладых, якія праводзілі творчыя саюзы.

— Усе творчыя семінары, нарады творцаў, лабараторыі — проста тусоўка. І заўсёды былі тусоўкай. Ну і мерапрыемствам, якое запісвала на свой баланс нейкая арганізацыя. Літаратурная творчасць — рэч інтымная і індывідуальная. А падтрымка і выхаванне творчай змены заключаецца толькі ў адным — не замінаць і не таптаць маладых. Самі вырастаць, і самі ўсяму навучацца. Ну і на добрае слова скупіцца не варта. Пушкін усіх пазтаў сваёй эпохі называў не інакш, як таленавітымі.

— Дазволю не пагадзіцца. У абсягах літаратуры, музыкі, жывапісу, кіно працуюць не толькі геніі (бо геній — рэдкасць), а людзі з большым ці меншым запасам здольнасцей, якія трэба і абудзіць, і развіць. І дасягнуць вынікаў можна толькі праз прафесійнае выхаванне. Найбольш яскравы на сёння прыклад — уваход у драматургію бяспрэчна здольнага, але без адмысловай прафесійнай падрыхтоўкі Андрэя Курэйчыка. Як ацэньваецца такі для шмат каго нечаканы "захог" гэтым маладым чалавекам тэатральных падмостваў?..

У № 2 тыднёвіка "Культура" за гэты год апублікаваны яго ж матэрыял "Штудыя навацый і апрабацый. Праект цэнтра драматургіі і рэжысуры". Наколькі прапанаванае актуальнае і рэальнае для ўвасаблення ў жыццё?

— Ведаецца, столькі шуму, гвалту і вэрхалу не было вакол строяў голага караля ў Андэрсена, як каля гэтага ўчэпістага хлопчыка. Што гэта за студыя "навацый і апрабацый"? Хіба для гэтага Тэатра беларускай драматургіі мала?.. Ён жа і створаны менавіта для "навацый і апрабацый". "Крывавая Мэры" Дз.Бойкі з'явілася там, калі драма-

тург быў ... юнаком. А малая сцэна купалаўскага? У тэатры Горкага гэтых малых сцэн цяпер аж дзве. Ці можа маладых туды не пускаюць? Звычайнае несур'ёзнае і бесперспектыўнае пражэктёрства, жаданне некага зрабіць яшчэ адну структуру і фінансаваць яе пад лозунгам клопату пра маладых. А вось на Цэнтр па прапагандзе і захаванні беларускай драматургіі, які павінен быць створаны БСТД і Міністэрствам культуры, фінансаванне знайсці цяжка. А справа рэальная, патрэбная і перспектыўная. Лепшыя г'есы нашых аўтараў праз месяц пасля пачатку дзейнасці цэнтра ляжалі б у рэжысёраў большасці тэатраў Расіі і Украіны.

— Наколькі памятаю, год-два таму, калі Курэйчык толькі замільгаў на даляглядзе беларускага тэатральнага жыцця, Дударай вітаў прыход у драматургію новага аўтара...

— Ёсць шлях да глядача праз сваё ўласнае сэрца, а ёсць праз камп'ютэр і сканьванне несур'ёзнай прэсы, якая сёння цябе абзаве геніем, а заўтра — бяздарнасцю.

— Але я, выбачай, перакананы, што ў гаворцы пра літаратуру, мастацтва, музыку, тэатр, прынамсі тады, калі справа датычыць маладых аўтараў, павінна быць канкрэтнасць, якую можна яшчэ і назваць сястрой карэктнасці. Нагадаю сваё (назаву яго аматарскім) уражанне ад спектакля "Понцій Пілат", які я глядзеў у Тэатры беларускай драматургіі. Сэнс ад убачанага на прэм'еры я сам сабе сфармуляваў так: "Студэнцкі экзамен здадзены на пяцёрку. А што далей?.."

— Дарагі Яўген! Не забывай, што мой прафесіяналізм найперш у напісанні сваіх, а не трактоўцы чужых п'ес. Павяр на слова: драматургія — гэта няпроста. Даваць уважаную ацэнку п'есам і спектаклям ёсць каму. Гэтым павінны займацца прафесійныя крытыкі і даследчыкі. У нас што — іх мала ці мо зусім пераваляся?! Дарэчы, ці хоча ведаеш, што існуе Саюз літаратурна-мастацкіх крытыкаў, які ў сваіх шэрагах яднае, не ведаю, колькі там членаў. Толькі члены тыя нейкія вялыя, прымарочаныя... Вось табе і адна з прычын, чаму так вольна пачуваецца і, як бачым, нават атрымлівае грандыёзную падтрымку нахрапістасць, амбіцыённасць, прэтэнцыённасць...

весткі з суполак

ЛАТВІЯ. РЫГА

ЯК БЕЛАСТОЦКІЯ "ПРЫМАКІ" ЗАЧАРАВАЛІ БЕЛАРУСАЎ ЛАТВІІ

Сёлета Латвійскаму таварыству беларускай культуры "Сьвітанак" спяняецца 15 гадоў. За гэты час у нас усталяваліся трывалыя сувязі з беларускімі асяродкамі іншых краін. Вось і нядаўна Рыгу наведалі вельмі шанойныя госці — славуць беларускія "Прымакі" з Беласточчыны.

Трэба адзначыць, што на працягу апошніх 10 гадоў з моманту ўзнікнення ў Латвіі візавага рэжыму з Беларуссю з-за матэрыяльных праблем у рыжскіх беларусаў не было магчымасці запрашаць да сябе беларускія творчыя калектывы. Звычайна на ўсіх святых вечарынах выступалі толькі мясцовыя аматары народнай беларускай творчасці. Таму прыезд ў Латвію "Прымакоў" стаў значнай падзеяй для латвійскіх беларусаў. Інфармацыю аб свяце з удзелам "Прымакоў" надрукавалі ўсе цэнтральныя латвійскія газеты, а на радыё ў беларускамоўнай праграме таварыства "Сьвітанак" песні ў выкананні "Прымакоў" гучалі ўжо на працягу паўгода.

Улічваючы значную колькасць жадаючых патрапіць на свята, каб паслухаць гасцей, таварыства "Сьвітанак" спецыяльна арандавала залу на 600 месцаў у Балтыйскім рускім інстытуце. Вельмі складана апісаць пачуцці, якія выклікалі нашы беларускія песні ў цудоўным выкананні прыгожых маладых беларускіх артыстаў з Польшчы. Я бачыла слёзы ў вачах многіх, калі гучалі "Мой родны кут", "Ты і я навекі", "Александрына", "Месяц" і іншыя лірычныя песні, а гаспадары залы не змаглі потым успомніць яшчэ канцэрты, калі б і сталыя людзі, і моладзь так пусціліся ў скокі. Пад песні "Прымакоў" перад сцэнай, у праходах, на кожным вольным кавалачку месца ў запоўненай зале танцавалі беларусы. Тыя, хто не паспеў ускочыць і заняць месца для танцаў, падпявалі і прытупвалі нагамі, седзячы ў крэслах — так вяселіся і прыгожыя спевакі "завялі" залу.

Спадабаліся прысутным і беларускія песні ў выкананні гурту "Вавёрка" Рыжскай беларускай асноўнай школы, спявачак Ганны Крупскай і Аляксандры Ларыёнай, а таксама вакальнага калектыву таварыства "Сьвітанак". Гэты нядаўна створаны калектыв

упершыню выступаў перад такой вялікай колькасцю глядачоў. Наогул, упершыню за ўвесь час існавання беларускіх суполак у Латвіі такая вялікая колькасць беларусаў сабралася на свята, і ўсё дзякуючы нашым талентавітым гасцям! На заканчэнне канцэрта ўсе ўдзельнікі разам праспявалі песню "Люблю мой край, старонку гэту", а потым нашы чароўныя беларускія песні далей ужо гучалі за святочным сталом.

Не менш цёпла прымалі гурт "Прымакі" ў горадзе Вентспілсе. Канцэрт беларускага калектыву там арганізавала беларускае таварыства "Спадчына" сумесна з Асацыяцыяй нацыянальна-культурных таварыстваў Вентспілса ў гарадскім Цэнтры культуры. На гэты канцэрт у Вентспілсе спецыяльна прыехалі прадстаўнікі беларускай суполкі "Мара" з Ліепая. Як і ў Рызе, майстэрства беларускіх спевакоў з Польшчы ў Вентспілсе ацанілі вельмі высока, і гурт атрымаў запрашэнне ад гарадскіх уладаў узяць удзел у фестывалі нацыянальных культур "Вентспілскі вянок", што адбудзецца ў верасні.

Кіраўніцтва ЛТБК "Сьвітанак" арганізавала спевакам з Гарадка, што на Беласточчыне, экскурсійную праграму па Рызе. Госці пабачылі Старую Рыгу, наведалі Домскі Сабор і іншыя славуць месцы Старога горада, адпачылі ў рэстараным комплексе "Лідо", пазнаёміліся таксама з начным горадам і разам з рыжскай моладдзю наведалі нашыя дыскатэкі. Развіталіся і гаспадары, і госці з надзеяй, што сустрэча, якая адбылася, не апошняя і сувязі паміж беларусамі Латвіі і Беласточчыны будуць пашырацца.

Тацяна КАЗАК,
старшыня Латвійскага таварыства беларускай культуры "Сьвітанак".

кантакты і дыялогі

Ірына ШАБЛОЎСКАЯ — доктар філалагічных навук, прафесар Белдзяржуніверсітэта. Цяпер выкладае ў Гранадзе (Іспанія).

У ЧАКАННІ БЕЛАРУСКАГА ДОН КІХОТА

Шкада, што мы пакуль не маем на беларускай мове знакамітага рамана Сэрвантэса, акрамя выдання, зробленага ў трыццатыя гады з рускага перакладу. Як сёння слушна сцвярджаюць перакладчык Якуб Лапатка і крытык Сяргей Дубавец, раман Сэрвантэса павінен гучаць па-беларуску вельмі натуральна, а сам працэс перакладу ў нейкай ступені спрашчаецца, дзякуючы агульнасці рэаліяў жыцця рыцарскай эпохі ў Еўропе, якім лёгка знаходзіцца адпаведныя аналагі ў беларускай рэчаіснасці таго часу. Другім аспектам майго дакла-

да была спецыфіка прысутнасці беларускай літаратуры ў Іспаніі і ў тых шматлікіх перакладах, што з'явіліся ў выніку прапагандыскай праграмы, якая актыўна праводзілася ў свой час часопісам "Савецкая літаратура". Сярод твораў аўтараў з іншых савецкіх рэспублік у асобным "беларускім" нумары выйшлі на вядучых мовах свету творы Багдановіча і Купалы, Коласа і Шамякіна, амаль усіх сучасных беларускіх паэтаў, вядомых крытыкаў. І многа твораў В.Быкава, большасць з іх — у перакладах Карласа Шэрмана. Ёсць на іспанскай мове і некалькі асобных зборнікаў прэзаіка, якія выйшлі ў выдавецтве "Радуга", —

Працяг. Пачатак у №№ 8, 9, 11, 13.

фотафакт: англія

Дзяцей, якія пацярпелі ад Чарнобыля, прымаюць беларусы Англій. У цэнтры нашы даўні чытач Алякс Гатковіч (фотаздымак перадаў П. Чайкоўскі).

ЛІТВА

КРЫЖ У ФАЛЬВАРКУ СВІРАНЫ

У канцы сакавіка ў падвіленскіх Свіранах на радзіме Францішка Багушэвіча намаганьнямі рупліўцаў Таварыства беларускай мовы ў гонар дня нараджэння аўтара "Дудкі беларускай" быў усталяваны Святы Крыж.

Пра гэты свой намер старшыня Таварыства беларускай мовы віленскага краю Юрась Гіль апавясціў усю беларускую грамадскасць загадзя, яшчэ ў студзені былі разасланы запрашэнні на імпрэзу Таварыства беларускай мовы. Кушлянскаму музею праз смаргонскі аддзел культуры. Меў запрашэнне на асвячэнне крыжа на радзіме Ф.Багушэвіча і пробашч Чырвонага касцёла Уладзіслаў Завальнюк. Ведаў загадзя пра імпрэзу ў Свіранах і я. Аднак на гэты раз з Беларусі, на вялікі жаль, ніхто не прыехаў. Візавая мітусня, фінансавыя праблемы...

Тым не менш, падзея адбылася. Святы крыж у гонар чарговых

угодкаў з дня нараджэння Францішка Багушэвіча і 140-й гадавіны з часу паўстання 1863 года ў Свіранах устаноўлены і асвечаны. Гэта ўжо чацвёртае ўшанаванне імя беларускага прарока Мацея Бурачка ў Свіранах, дзякуючы руплівасці і самаахварнасці Таварыства беларускай мовы віленскага краю.

Паводле слоў Юрася Гіля, Святы Крыж добра ўпісваецца ў свіранскае наваколле. Ён атрымаў назву Крыжа пакуты.

Крыж пакуты ў Свіранах, Свіранскі родны кут, Крыж цяжкі сёння мы ўзнялі тут. Каму? Усім свету гавару: "За Беларусь, свабоду і Літву, Майму паэту-змагару!"

(З экспромта Юрася Гіля. 29. 03. 2003).

Аднак пакуль не ўшанавана памяць Ф.Багушэвіча ў Вільні, дзе наш пясняр жыў амаль два дзесяці гадоў. І не проста жыў, а служыў Вільні і віленцам, спрыяў развіццю горада. Гэты клопат не здымае з сябе Таварыства беларускай мовы віленскага краю.

Старшыня таварыства Юрась Гіль і яго аднадумцы таксама маюць намер заснаваць пры Савічунскім Доме культуры літаратурна-мастацкі гурток "Свіранскія жавароначкі".

Беларусы Віленшчыны хочуць, як і іншыя народы Літвы жыць у згодзе з усімі і адначасова ладзіць сваё нацыянальнае жыццё. Пачуем жа іх!

Уладзімір СОДАЛЬ.

Святы Крыж пакуты на радзіме Ф.Багушэвіча ў Свіранах. 19.3.2003г.

туды ўвайшлі аповесці "Дажыць да святання", "Воўчая зграя" і іншыя. Мае студэнты і аспіранты ў Гранадзе звярталіся да гэтых перакладаў, ведаюць, дзе можна атрымаць уяўленне пра яшчэ адну славянскую літаратуру. Пажадана, каб яе вывучэнне спадарожнічала курсу мовы і стала такой жа звычайнай справай, як на яўнасьце ў Гранадзе курсаў украінскай мовы і літаратуры. Яны ўжо выкладаюцца па поўнай праграме на працягу трох гадоў пры падтрымцы ўкраінскага пасольства, на падставе пагадненняў аб абмене студэнтамі і навукоўцамі, падпісанымі з рознымі ВНУ Кіева.

Такім чынам, паважаны чытач мае ўяўленне пра іспанскую славістыку. Мяне асабіста радуе тут актыўнасць моладзі, энтузіязм, з якім яна бярэцца за суперскладаную для яе, па прычыне кірыліцы, русістыку, іншыя славянскія мовы. Кожны з выпускнікоў вывучаў па асабістому выбару амаль

усе славянскія мовы і літаратуры. А тыя, хто скончыў аспірантуру і абараніў дысертацыю, выдатна падрыхтаваны да выкладчыцкай працы. Вельмі спадзяюся, што зацікаўленасць беларускай мовай і літаратурай дасць свой плён і ў Гранадскім універсітэце ўсталяецца трывалая практыка выкладання, наладзіцца абмен студэнтамі і навукоўцамі, што іспанскія філолагі атрымаюць магчымасць стажыравацца ў нашых універсітэтах, чуць аўтэнтчную беларускую мову, сустрэкацца з пісьменнікамі і перакладчыкамі.

Няблага было б і нам тут усядоміць значэнне іспанскай мовы, якая сёння знаходзіцца па колькасці яе носьбітаў на чацвёртым месцы ў свеце, якая наблізілася да Беларусі ў сувязі з чарнобыльскай бядой. Іспанцы кожнае лета прымаюць беларускіх дзяцей на аздараўленне. Спачуваюць Беларусі і ў плане свайго асабістага цяжкага вопыту вайны супраць фашызму.

Гутарыў Яўген ЛЕЦКА.

слухай сваё

“НА” — ПЯЦЬ ГАДОЎ ВЫТРЫМКИ

Утой час, калі з-за непрададзёных білетаў у Мінску зрываюцца канцэрты раскручаных маскоўскіх зорак “Чай вдвоём”, У.Праснякова ды іншых, асабліва ўражвае сваім сімвалізмам каскад беларускіх ансамляў (“Троіца”, “Крыві”, “Partyzone”). Але поспех рэанімацыі праекта пяцігадовай даўнасці “Народны альбом” перайзышоў усе чаканні. На канцэрт у зале тэатра імя Янкі Купалы білеты зніклі нават перад тым, як рэклама з’явілася ў газетах і вагонах метро. Калі ля гістарычнага будынка сабраўся натоўп неаблічаных, шэф лейбла БМАgroip” Віталь Супрановіч цвёрда паабяцаў, што ў бліжэйшыя дні канцэрт “Народнага альбома” будзе паўтораны.

Два дні сціглай рэкламы, і... праз некалькі дзён суполка суперзорак “НА” (“N.R.M.”, “Крыві”, “Уліс”, А.Памідораў) ужо гукала вясну ў сталічным клубе “Рэактар” з такім жа поспехам. Мне ўдалося трапіць на абедзве імпрэзы і прасачыць пэўныя цікавыя нюансы адрозненняў.

Назвы песень я ўжо згадваў у рэцэнзіі на дыск, таму больш патрэбным лічу спыніцца на чыста канцэртных нюансах.

Знакамітую “Надзеньку” жыўцом выконвае не Мікола Трус (“Ліцвіны”), а Лявон Вольскі (“N.R.M.”), але выхад яго ў тэатры адрозніваўся нават ад клубнага. У тэатры — гэта мажыны афіцэр у вайсковым плашчы, з-пад якога ў пэўны момант высюваецца “чмадан пусты ў руках”. І хоць клубны афіцэр быў сціплейшы, але затое прэзентаваў асобны gratis — такую ж траянкаўскую песню “Коленька”, які... згарэў на рабоце, прасячы нейкую Машу кахаць яго й надалей.

Мяркую, само існаванне такога пострэвалюцыйнага савецкага фальклору магло б даць добрае падсілкаванне сацыялагічных даследаванняў аб лёсе народа, які стрываў выгнанне сваёй інтэлектуальнай эліты, а потым дазволіў вынішчыць рэшту. Настальнічныя і патрыятычныя песні пачалі пісаць і ўшаноўваць тыя, хто хоць неяк мог зарыфмаваць “кеды-паўкеды”, “магла — не змагла”. Гэта рабілася класікай новага часу.

На клубным канцэрте з-за нейкай замежнай камандзіроўкі адсутнічаў Зміцер Вайцшошкевіч, чаму й не прагучала каларытнае “Аргенцінскае танга”. Затое як разгуляўся ў вобразе беларускага местачковага габрэя Алесь Памідораў, выканаўшы не толькі “Lomig zesh Ierbeth”, але і шмат іншых песень на мове ідыш.

Увогуле “Народны альбом” — гэта музычная замалёўка беларускай гісторыі пачатку мінулага ста-

годдзя, калі ўлада змянялася ледзь не штодня: чырвоныя, белыя, немцы, палякі, беларусы... Каларытнасць усіх персанажаў вы можаце дагледзець нават паводле здымка паштоўкі, якая была выпушчана акурат да прэзентацыі і сталася суненірам для кожнага наведвальніка: нібыта “Ракаў, 1926”, як не пазнаць беларускага шляхцюка М.Анемпадыстава (аўтар ідэі), польскага камерсанта Лявона Вольскага, расійскага купчыка Сяргея Ахрамовіча (баян) ды іншых герояў дзеі.

Цікава, што ў тэатральнай версіі ўпершыню выйшлі на сцэну і дзеткі — сын С.Ахрамовіча і дачка вялянчэлісткі Юлі Глушыцкай. 5–6 гадоў ім, а беларускую песню душой адчуваюць.

Мне выпадкова давялося пачуць, як перад канцэртам нехта з аховы клуба скардзіўся на занятак у выхадны дзень з-за “нейкай народнай вечарыні”, а потым бачыць, як тая ж ахова прылігла да дзвярэй, цікуючы дзею і гумар незвычайнага канцэрта. Яны нібыта прыгадвалі нешта рэальнае з успамінаў сваіх бацькоў і блізкіх.

Звярнуўшы ўвагу на працу музычнага кіэска ў гэты дзень, я спанатрыў, што большы ажыятаж быў усё ж у гэтры, але акрамя “Народнага альбома” публіка цікавілася толькі чымсьці падобным (“Крыві”, “Троіца”, “Крамбамбуля”). У клубе да гэтага спісу далучыліся і “Hardcoremanія: чаду!”, і heavy-metal беларускі, і “Partyzone”, і нават Сяргук Сокалаў-Воюш. Дый цяжкі альбом А.Памідорава раскаляў менавіта клубную тусоўку. А яшчэ прыемна, што гэты поспех натхніў арганізатараў і на рэанімацыю іншых супольных праектаў накіравалі прадстаўлення “Я нарадзіўся тут”, якое з не меншым поспехам прайшло ў канцы сакавіка ў шыкоўнай канцэртнай зале «Мінск».

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ, ЗМешчаную ў № 10

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Грамадства. 5. Падстава. 8. Мноства. 9. Рэчыва. 11. Дрыгва. 12. Юнацтва. 14. Царква. 19. Мова. 20. Лякарства. 23. Галава. 24. Аснова. 27. Кроква. 29. Ява. 30. Барва. 31. Адмова. 32. Падабенства. 33. Размова.

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Ахова. 3. Спажыва. 4. Ворыва. 6. Асветніцтва. 7. Вымова. 8. Мастацтва. 10. Пастанова. 11. Дрэва. 13. Крэсіва. 15. Разява. 16. Прапанова. 17. Паліва. 18. Няслава. 21. Прадмова. 22. Морква. 25. Справа. 26. Кава. 28. Атава.

Літаратурная старонка

Ад перакладчыка. Пасля заканчэння філалагічнага факультэта Дагестанскага дзяржаўнага ўніверсітэта я быў накіраваны на працу ў Таджыкістан, краіну, якая дала свету цэлы “букет” карыфееў класічнага фарсі-таджыцкай паэзіі: Рудакі, Фірдоўскі, Асадзі, Амар Хаям, Нізамі, Атар, Румі, Хафіз, Джамі... Да прыезду ў абласны горад Куляб, дзе мне прапанавалі працу ў абласной рускамоўнай газеце “Кулябская правда”, я атаясамліваў усю таджыцкую літаратуру менавіта з гэтымі

паэтамі, пра прозу ў мяне не было ніякага ўяўлення. Таму адкрыццём стала кніга Гакіма Карыма — празаіка, якога мне ралі пачытаць журналісты-таджыкі. Пасля яе прачытання мне захацелася перакласці на родную мову наву “Прыходзь, вясна!” Чаму? Таму што ў гэтых вочы бачыў, як дзеці 7-8 гадоў удзельнічаюць у праполцы, а потым і збіранні ўручную бавоўны (“белага золата”) пад сякотным сонцам... Як гавораць, каментарыі тут не патрэбны. Чытайце навулу...

Гакім КАРЫМ

“ПРЫХОДЗЬ, ВЯСНА!”

НАВЕЛА

Ты зноў завітала, вясна?.. Прыходзь і да мяне, калі ласка! Я ўжо не вораг твой.

Прыходзь, я люблю цябе, прыгажуня мая чароўная. І прабач мне, вясна. Ты, безумоўна ж, не забылася пра час нашай варожасці. Я ж тады цябе так ненавідзеў... 3 года ў год твае залатыя промні, быццам вострыя кінжалы, рэзалі мне грудзі, зялёная травіца твая не цешыла маёй збалелай душы, а гучнагалосыя птушкі спявалі мне толькі жалобныя песні.

Будзь справядлівай — хіба я вінаваты? Дык не! Ты таксама не вінаватая. Не! Тысячу разоў не!

Вінаватымі былі іншыя. Так, іншыя. Памятаеш? Я малы яшчэ быў. Тады мне споўнілася толькі сем гадоў. І ты мне ў такую цудоўную пару не давала вольна дыхаць. Я не мог раскрыліць свае стомленыя рукі і радавацца, смяяцца на поўныя грудзі. Я з-за цябе, вясна, так і не спазнаў усе пацехі маленства. Ты не галубіла, ты біла мяне, нявечыла... Згадай, як аднойчы мы з бацькам выйшлі ў поле. Мяне тады цікавіў увесь свет, усё жывое. Я гойсаў, скакаў, спачываў на аksamітнай

траве тваёй і не мог надыхацца кволым водарам п'яніх фіялак.

Што я тады разумееў? Сама падумай, вясна: адкуль мне, малому, было аб усім даведацца? Да жыцця ў мяне тады былі зусім іншыя меркі: бацькоў сваіх я называў сваімі слугамі, а сам быў кветачка ў тваім раскошным садзе. Тата араў, час ад часу пагукваючы на валю, і голас яго лунаў над полем. Ды нядоўга гэтак было. Не паспела сонца дайсці да поўдня, як свет у маіх вачах сцямнеў: я не чуў болей бацькавага голасу. Збянтэжаныя валы ў адчай стаялі на краі раллі, а збоч, выпрастаны, ляжаў на раллі ён, мой бацька. Прымчаўся я да яго і загаласіў:

— Татачка-а —а!..

Ён толькі адзін раз расплюшчыў вочы, сказаў:

— Сыноч, я паміраю... — і ані слова болей.

Чаму ён памёр? Ведаю я, што тата ўжо два дні й крошкі хлеба ў роце не меў. Мама таксама галадала...

Пахавалі бацьку на могілках далёка ад нашага кішлака. Здавалася, што ўсё на свеце, нават смерць, здэкаваліся з мяне. І ўсё

ж я трымаўся, дапамагаў маці. Неўзабаве стаў папіхачом у бацькавага гаспадара. Служыў за кавалак хлеба і штурханы. Вось чаму, вясна, я баяўся цябе. Калі ты, сонцяная, штогод з'яўлялася ў сваіх чароўных строях, я прыгадваў, як горка галосычы, праводзіў у апошні шлях свайго бацьку. Я думаў, што гэта ты, вясна, забрала яго. Памыляўся так. Прабач. Ты не вінаватая. Цяпер я ведаю: ранейшыя нялюдскія ўчыны жыцця звалі майго бацьку ў магілу...

Прыходзь, вясна, калі ласка! Няхай залатыя твае промні асвецяць дарогу майму трактару!

Вясна, сяброўка мая! Падыдзі бліжэй, хачу сказаць табе нешта шэпта. Толькі не апавядай пра гэта нікому, бо няёмка чалавеку хваліцца. Ведаеш, вясна? Я ўжо не глуксы байскі папіхач. Я адзін з мільёнаў бясстрашных барацьбітоў, адзін з вялікай арміі будаўнікоў, якія цяперашнюю лютую зіму ў вечную вясну ператвараюць...

Дык прыходзь, вясна, калі ласка!

Пераклаў з таджыцкай мовы Пятрусь КАПЧЫК.

Фотазамалёўка

На вясковай вуліцы.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІК:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 288-11-97 (бухгалтэрыя), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82, (тэл./факс).
Галоўны рэдактар: 8029-6-88-17-82.

Чытайце «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://golas.promedia.by>

Паціць рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 2 041 экз. Заказ 1495. Падпісана да друку 22. 4. 2003 г. у 12.00.

Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе.

Адрукавана на паліграфічным РУП «Чырвоная зорка»
(220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).